

Mindent Pongrátzért

Hét végén a tévében megtekintettük három részben Ordódy György rendező alkotását („Mindent a hazaért – Corvin köz '56”). A várakozással ellentétben túlnyomó részben nem dokumentumfilmet láttunk, hanem Pongrátz Gergely könyvének (Corvin köz, 1956. 1982-1992. Chicago-Bp.) és szellemének képi felhasználását. Így nem csodálkozhatunk, ha számtalan tévedés, valótlan-ság, valószerűtlenség került a filmbe, amelyek tisztázása nem a néző feladata lenne. Ezek részletezésére nincs lehetőség, csak néhány probléma felvetésére vállalkozhatom.

Felfoghatatlan, hogy miért kellett a legkisebb mérleget nélkül elfogadniuk a dokumentumfilm készítőinek Pongrátz egyre csekélyebb meggyőződéssel hangoztatott Maléter-ellenes otromba rágalmaikat. Talán az volt meggyőző számukra, hogy találtak még három embert (Peredi László, Benedinky Dániel és Solymosi János), akik alátámasztották a preconcepci-

ót? Vajon hány néző vehette komolyan Benedinky állítását, miszerint a felkelőknek nem a szovjet hadsereg alakulatai és még csak nem is az AVH-sok voltak a fő ellenségei, hanem a Maléter Pál vezette Kilián lak-tanya? Újra hallhattuk, hogy a Kiliánban löszert kéro corvinistákat Maléter a legnagyobb tüzben kizavarta, miután egyiküket (és örülhetünk, hogy nem két személyt, mint a könyvben) agyonlőtte. Solymosi öncélú gyalázkodását már igazán ki lehetett volna hagyni.

Természetesen a fenekedősből Pongrátz sem maradhatott ki. Leginkább a Corvin-parancsnok megválasztásával kapcsolatos gondolatát érdeme idézni: „Akkor már tudtuk, hogy Iván Kovács (parancsnokjelölt) olyan megegyezést kötött Maléterrel, hogy a corvinisták leteszik a fegyvert. Semmi esetre sem akartam egy olyan embert a Corvin parancsnokának, aki hajlandó kompromisszumot kötni meghalt bajtársaim holtteste felett.” Mindezekről a Maléter-ellenes vádakról már bebizonyosodott, hogy minden alapot nélkülöznek. Már önmagában az a tény is cáfolja az ilyen jellegű vádaskodásokat, hogy a Kilián parancsnoka népszerű volt a felkelők körében a corvinistákat is beleértve. Hiszen mivel lehetne magyarázni azt, hogy a forradalom bukása után több volt Corvin közi harcos Maléter kiszabadítását tűzte ki célul, illetőleg fiktív bakonyi fegyvereseihez akartak csatlakozni. A látottak alapján el kell ismerni, hogy Iván Kovács esetében Pongrátz bosszúja az elmúlt időkhöz képest csökkenő tendenciát mutatott. A film készítői is találtak két olyan személyt (Fedor József és Váradi Gyula), akik segítségével tárgyilagosabb képet nyerhetünk róla. Természetesen ez még mindig messze nem a valós személyábrázolás. Ugyanitt meg kell jegyezni, hogy a parancsnokválasztás is egészen másképp történt, mint ahogyan

azt a film bemutatta. Ugyanis november 1-ig (vagy 2-ig) Iván Kovács volt a csoport főparancsnoka, amikor is a vele szemben álló hangadó személyek katonái támogatóikkal „puccsot” szerveztek ellene: szűk körű villámérintkezletet hívtak össze, és azzal a megokolással, hogy kimerült, s nem elég erélyes, lemondatták, és Pongrátz Gergelyt nevezték ki parancsnoknak.

A Corvin közi forradalmárok belső életével kapcsolatos beállítások, nyilatkozatok nem elég őszinték, pedig a források, a megemlékezések tömege utal arra, hogy ebben a csoportban nagyon gyakori volt a békétlenség, a megosztottság, a marakodás. A filmben ilyesmiről nem esik szó, az alkotók sajnos megelégedtek egy leegyszerűsített, egyoldalú, torz, és néhol szentimentális Corvin-képpel.

Még ennél is zavaróbb a sikerrek öntelt kisajátítása, amivel Pongrátz a film végén áll elő. Egyebek között állításával ellentétben a Práter utcaiakon és a környező épületek felkelőin kívül senki sem tartozott a Corvin köziesekhez, és – noha mindenki tudta, hogy a legerősebb fegyveres csoportról van szó –, soha nem is kívántak csatlakozni hozzájuk. Sőt, semmiféle irányító szerepet nem gyakorolt a Corvin-parancsnokság más csoportok vonatkozásában. Mindemellett senki sem vitatja, hogy a corvinista felkelőknek (és személy szerint Pongrátz Gergelynek is) nagyon fontos szerepük volt a függetlenségért folytatott harcban. Csak hát a nagymértékű túlzások, aránytalanságok az alkotás színvonalának csökkenését eredményezik.

Természetesen a filmnek vannak értékei is: például meghatóan mutat be néhány tragikus emberi sorsot. Voltak értékes, fontos interjúk is, ám sajnos összességében az alkotók figyelmen kívül hagyták azokat a módszereket, amelyekkel egy dokumentumfilmet hitelessé lehet tenni.